

Isikute vaba liikumise leping Šveitsi ja Euroopa Liidu vahel: arstid ja õed

Udo Adrian – Udo Adrian Essers AG, Küsnacht Šveits

Isikute vaba liikumise leping Šveitsi ja Euroopa Liidu vahel jõustus 1. juunil 2002. a. Alates 1. maist 2004 laieneb see ka Eesti Vabariigi kodanikele. Palgalistel arstidel ja õdedel, erapraksises tegutsevatel arstidel ja arstidel kui teenuste osutajatel, kellel on mõne Euroopa Liidu (EL) liikmesriigi kodakondsus, on õigus töötada Šveitsis. Tegevusalata isikud võivad asuda elama Šveitsi, kui neil on piisavalt raha, et mitte olla koormaks vastuvõtjale riigile.

Palgalised arstid ja õed, kelle töölepingu kestuseks on maksimaalselt 3 kuud, ei vaja Šveitsis elamisluba. Palgalised arstid ja õed, kelle tööleping kestab kauem kui 3 kuud, kuid vähem kui 1 aasta, saavad elamisloa, mille kehtivusaeg on võrdne töölepingu kestusega. Arstid ja õed, kelle töölepingu kestus on pikem kui 1 aasta, saavad elamisloa, mille kehtivusaeg on vähemalt 5 aastat, juhul kui nad tõendavad, et nad on asunud sinna elama või soovivad seda teha iseseisva tõise hõivatuse eesmärgil. Isikud, kes soovivad osutada teenuseid, võivad seda teha 90 päeva vältel ühes kalendriaastas ega vaja elamisluba.

Kõnealuse lepingu kohaselt võivad Šveitsi või EL liikmesriigi kodakondsusega isikud reisida lepinguosalisse riiki kui teenuste saajad. Niisugune passiivsete teenuste vabadus on piiramatut, erineb ELis kehtivast seadusest. Šveitsi ja ELi isikute vaba liikumise lepingu peamiseks punktiks on ELi liikmesriikide ja Šveitsi kodanike riigipoolse kohtlemise kord, mis hõlmab näiteks töötasustamist ja töölepingu tühistamist ning töötute puhul professionaalset abi töökoha taastamisel. Eraarstina praktiseerivad arstid ja hambaarstid võivad saada riigi abi töötamise võimaluse leidmiseks.

Eeldatavasti on viie aasta jooksul pärast lepingu jõustumist Šveitsis väljaantavate elamislubade arv kõige suurem: 115 000 kolmekuulist elamisluba ja

15 000 pikema kui üheaastase tähtajaga elamisluba aastas. Kuuendast lepingujärgsest aastast kuni kaheteistkümnenda aastani väheneb oletatavasti väljaantavate elamislubade arv.

Arstide tööhõive tagamiseks rakendus alates 21. juunist 1999. a Šveitsi ja EL suhetes direktiiv 93/16/EEC, mis eristab arsti- ja erialaarsti diplomit. Samuti eristab direktiiv diplomid/erialad, mis on tuntud kõikides EL liikmesriikides, ning diplomid/erialad, mis on tuntud kahes või enamal EL liikmesriigis. Erialaarsti diplomiga/erialaga, mida tunnustatakse kahes või enamal EL riigis, võib töötada sellel erialal nendes riikides, kus seda eriala tunnustatakse. Erialad, mida tunnustatakse kõikides EL liikmesriikides, on näiteks üldkirurgia ja üldmeditsiin (sisehaigused). Erialad, mida tunnustatakse kahes või enamal EL liikmesriigis, on näiteks kardioloogia ja reumatoloogia.

Õdede suhtes kehtivad direktiivid 77/452/EEC ja 77/453/EEC, mis määratlevad selle eriala ametinimetused ning erialad eri riikides.

Sotsiaalsete tagatiste kord on lepingus koordineeritud. Selle kohaselt saab sotsiaalset hüvitist võtta välja ühes lepinguosalisel riigis, kuigi sotsiaalmaak võib olla makstud mitmes lepinguosalisel riigis.

Šveitsis kinnisvara omandamise puhul eristab leping seda, kas isikul on elamisluba või mitte. Lepinguosalise riigi kodanikel, kellel on nii elamisluba kui ka alaline elukoht Šveitsis, on samasugused õigused kinnisvara omandamiseks kui selle riigi kodanikel. Isikutel, kellel on küll elamisluba Šveitsis, kuid mitte alaline elukoht, on õigus omandada kinnisvara tõise tegevuse eesmärgil.

essers.udo.adrian@telesonique.net

Tõlkinud Ester Jaigma